

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«РОЖИЩЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ
ІМЕНІ С. З. ГЖИЦЬКОГО»**

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ І БІЗНЕСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПРОГРАМА

**освітнього компонента (навчальної дисципліни)
підготовки фахівців ОПС фаховий молодший бакалавр**

**спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва**

**Рожиче
2022 р**

Укладач:

Куденчук Л. А., викладач ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

Рецензенти:

Ковальчук Л. М., Мосійчук Г. С., викладачі ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

Програма обговорена на засіданні циклової комісії
технологічних дисциплін

Протокол від 25.07.2022 року № 7

Голова циклової комісії Ковальчук Л. М.

Рекомендовано Педагогічною радою ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С. З. Гжицького»

Протокол від 25.08.2022 року № 11

При укладанні програми освітнього компонента (навчальної дисципліни) за основу взята орієнтовна програма навчальної дисципліни «Організація виробничої і бізнесової діяльності», рекомендована Науково-методичною радою Державної установи «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти» (протокол від 20.06.2019 р. № 4)

ОПИС ОСВІТЬОГО КОМПОНЕНТА (НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

“Організація виробничої і бізнесової діяльності”

Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Загальна кількість годин	90

Форма організації освітнього процесу та види навчальних занять, обсяг годин:

Навчальні заняття:	
Лекції	36
Практичні заняття	16
Самостійна робота	38
Форма підсумкового контрольного заходу	екзамен

ВСТУП

Програма освітнього компонента (навчальної дисципліни) “Організація виробничої і бізнесової діяльності” ґрунтується на системному підході до ефективної взаємодії всіх ланок виробництва, зберігання, транспортування, переробки і доведення до продажу сільськогосподарської продукції для задоволення попиту і вимог споживачів.

Предметом вивчення освітнього компонента (навчальної дисципліни) є складна сукупність господарських, економічних, правових, фінансових відносин у сфері підприємницької діяльності між суб’єктами підприємництва, обґрунтування механізму організації підприємницької діяльності, її регулювання, планування та ефективного управління.

Мета вивчення освітнього компонента (навчальної дисципліни) – володіння засобами підприємницької діяльності, ефективне використання обмежених ресурсів виробництва, організація та управління процесами господарювання в сфері виробництва та переробки продукції тваринництва.

Головними завданнями є висвітлення теоретичних засад та економічної природи підприємництва; широка і ґрунтовна характеристика організаційно-правових форм підприємництва; вдосконалення ведення галузей сільського господарства для забезпечення необхідного обсягу виробництва певних видів продукції за мінімальних затрат праці і коштів та максимальної прибутковості сільськогосподарських підприємств.

Міждисциплінарні зв’язки: “Вступ до спеціальності”, “Годівля сільськогосподарських тварин”, “Економіка виробництва продукції тваринництва”, “Менеджмент і маркетинг”, “Технологія виробництва молока і яловичини”, “Технологія виробництва продукції свинарства”, “Технологія виробництва продукції птахівництва” та ін.

Реалізація програми цього курсу здійснюється на лекціях з теоретичних і прикладних аспектів цієї галузі, семінарах, практичних, а також шляхом ознайомлення із технологією виробництва та переробки на сучасних підприємствах.

Як результат вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- завдання і основні напрями аграрної політики;
- організаційні форми сільськогосподарських підприємств, ринкову інфраструктуру у сфері виробництва і аграрного ринку та організацію обслуговування сільськогосподарських підприємств;
- засоби виробництва, планування та організацію їх використання в тваринництві;
- особливості організації і ведення агробізнесу, механізм створення власної справи;
- форми організації праці та напрями їх удосконалення в тваринництві;
- особливості оплати праці у тваринництві;
- планування розвитку поголів’я і виробництва різних видів продукції тваринництва;

- організацію заготівель, зберігання, переробки та реалізації продукції тваринництва;

вміти:

- складати засновницькі документи з формування підприємств малого і середнього бізнесу;

- визначати потребу в приміщеннях для тварин, машинах і обладнанні для тваринницьких ферм;

- укладати господарські договори;

- визначати чисельність працівників;

- обчислювати акордні розцінки в тваринництві та нараховувати оплату праці працівникам галузі;

- розробляти технологічні карти виробництва основних видів продукції тваринництва;

- обирати оптимальні канали, форми і методи збуту продукції;

розробляти бізнес-план власного бізнесу.

- визначати маржинальний дохід на одиницю продукції та беззбитковий обсяг виробництва продукції тваринництва.

Тематичний план, наведений у програмі, є орієнтовним. Предметні (циклові) комісії можуть вносити зміни в розподіл навчальних годин з темами, у зміст програмного матеріалу за обов'язкового збереження кількості годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни. Зміни, які вносить предметна (циклова) комісія в програму, мають бути затверджені заступником директора з навчальної роботи.

1. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Розділ		Тема		Обсяг годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи			
№	назва	№	назва	лекції	практичні заняття	самостійна робота	разом
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Організаційні основи ведення галузі	1.1.	Вступ. Аграрна політика України	2		2	4
		1.2.	Організаційні форми сільськогосподарських підприємств в умовах ринку	4		4	8
		1.3.	Організація обслуговування сільськогосподарських підприємств	2		2	4
		1.4.	Організація розвитку аграрного бізнесу	2	2	2	6
		1.5.	Засоби виробництва, планування та організація їх використання	4	2	2	8
Всього за розділ				14	4	12	30
2.	Організація і оплата праці	2.1.	Організація і нормування праці у тваринницьких галузях	6	2	6	14
		2.2.	Організація оплати праці в тваринництві	2	2	4	8
Всього за розділ				8	4	10	22
3.	Планування та організація галузей тваринництва	3.1.	Планування розвитку поголів'я і виробництва продукції тваринництва	2		2	4
		3.2.	Організація виробництва продукції скотарства	2	2	2	6
		3.3.	Організація виробництва продукції свинарства	2	2	2	6

1	2	3	4	5	6	7	8
		3.4.	Організація виробництва продукції вівчарства	2		2	4
		3.5.	Організація виробництва продукції птахівництва	2		2	4
		3.6.	Організація і планування виробництва кормів	2	2	4	8
		3.7.	Організація зберігання, переробки і реалізації продукції тваринництва	2	2	2	6
Всього за розділ				14	8	16	38
Разом годин з навчальної дисципліни				36	16	38	90

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ВЕДЕННЯ ГАЛУЗІ

1.1. Вступ. Аграрна політика України

Основні напрями аграрної політики України. Економічна та фінансова підтримка сільськогосподарських виробників державою.

Національна продовольча безпека.

Особливості сільськогосподарського виробництва та поняття сільськогосподарського підприємства. Основні закономірності поєднання організації виробництва, заготівель, транспортування, зберігання і переробки сільськогосподарської продукції.

Організація інфраструктури аграрного ринку в сферах реалізації продукції, матеріально-технічного забезпечення та обслуговування сільськогосподарських товаровиробників.

Організація і функціонування соціальної сфери на селі. Забезпечення соціальних гарантій працівникам приватних формувань.

1.2. Організаційні форми сільськогосподарських підприємств в умовах ринку

Суть і правове забезпечення діяльності ринкових форм господарювання. Організаційно-економічні основи господарських товариств.

Суть і правове забезпечення діяльності фермерських господарств. Організаційні основи приватних підприємств, підприємств зі змішаною формою власності, сільськогосподарських виробничих кооперативів.

Організаційні основи підприємств агропромислової інтеграції.

Установчі документи та реєстрація нових формувань.

Особисті підсобні господарства населення та правова база їх розвитку.

1.3. Організація обслуговування сільськогосподарських підприємств

Завдання і системи організації обслуговування сільськогосподарських підприємств. Організація агросервісу в системі АПК. Організація матеріально-технічного забезпечення. Організація постачання комбікормів і кормових добавок. Організація постачання племінного молодняку і племінної продукції.

Організація транспортного обслуговування сільськогосподарських підприємств. Ветеринарне обслуговування сільськогосподарських підприємств. Організація підсобних виробництв.

1.4. Організація розвитку аграрного бізнесу

Агропромисловий комплекс (АПК). Структура агробізнесу.

Стратегії сільськогосподарського виробництва. Аграрний ринок. Правове

регулювання агробізнесу. Організація малого аграрного бізнесу. Бізнес-планування. Екологізація агробізнесу.

Практичне заняття 1

Ознайомлення з змістом установчих договорів. Ознайомлення з змістом господарських договорів. Складання засновницьких документів для підприємств малого і середнього бізнесу.

1.5. Засоби виробництва, планування та організація їх використання

Засоби виробництва сільськогосподарських підприємств. Джерела утворення та поповнення основних засобів в умовах формування приватної власності.

Система сільськогосподарських машин. Обґрунтування потреби підприємства у засобах виробництва. Амортизація основних засобів.

Організація внутрішньогосподарського транспорту. Класифікація вантажів. Види транспортних засобів, Види перевезень.

Планування потреби в оборотних засобах. Планування потреби в кормах. Організація матеріально-технічного постачання в умовах ринкових відносин.

Практичне заняття 2

Визначення потреби в технічних засобах, транспортних засобах. Визначення потреби в приміщеннях для тварин, машинах та обладнанні для тваринницьких ферм.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ОПЛАТА ПРАЦІ

2.1. Організація і нормування праці у тваринницьких галузях

Поняття, принципи та форми організації праці. Форми і принципи організації трудових колективів. Форми самозайнятості населення в сільському господарстві. Планування потреби в працівниках.

Організація, атестація і раціоналізація робочих місць. Умови праці: психофізіологічні, естетичні, виробнича естетика. Раціоналізація режиму праці та відпочинку.

Суть, завдання і методи нормування праці. Види норм праці. Способи вивчення затрат робочого часу трудових процесів.

Класифікація затрат робочого часу та нормування праці в тваринництві. Методика розрахунку норм обслуговування тварин.

Практичне заняття 3

Визначення чисельності працівників для обслуговування тваринницьких ферм. Розрахунок норм обслуговування тварин. Ознайомлення зі змістом трудових договорів окремих підрозділів з адміністрацією підприємства. Складання карти атестації робочого місця.

2.2. Організація оплати праці в тваринництві

Суть, завдання та принципи оплати праці. Положення про оплату праці в тваринництві. Види, форми та системи оплати праці. Тарифна система та її елементи. Суть мінімальної заробітної плати.

Методика розрахунку розцінок за одиницю продукції тваринництва. Порядок визначення розміру основної і додаткової оплати.

Оплата праці працівників тваринництва, переробних галузей та обслуговуючих виробництв.

Оплата праці керівників і спеціалістів підприємств.

Досвід і шляхи вдосконалення оплати праці працівників сільсько-господарських підприємств.

Практичне заняття 4

Розрахунок акордних розцінок у тваринництві. Нарахування оплати праці працівникам тваринництва та переробних галузей.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ГАЛУЗЕЙ ТВАРИННИЦТВА

3.1. Планування розвитку поголів'я і виробництва продукції тваринництва

Зміст та особливості планування розвитку поголів'я і виробництва продукції тваринництва. Розробка та використання організаційно-технологічних карт у тваринництві. Системи тваринництва та їх економічна оцінка. Планування та організація відтворення поголів'я і поліпшення його племінних якостей. Планування структури і обороту стада.

Перспективи розвитку тваринництва. Виробництво органічної продукції тваринництва.

3.2. Організація виробництва продукції скотарства

Значення скотарства та шляхи його розвитку.

Організація годівлі та догляду великої рогатої худоби різних статевовікових груп. Організація процесу доїння корів. Організація прибирання тваринницьких приміщень і видалення гною.

Організація праці у скотарстві. Оплата праці у скотарстві.

Організація реалізації молока і великої рогатої худоби. Канали реалізації, якість продукції та реалізаційні ціни в умовах ринкових відносин.

Рентабельність під час утримання великої рогатої худоби.

Практичне заняття 5

Складання плану парування і надходження приплоду телят. Планування руху поголів'я великої рогатої худоби; планового надою молока і валового виробництва яловичини.

3.3. Організація виробництва продукції свинарства

Значення і форми свинарства. Підтримка свинарства.

Організація праці у свинарстві.

Управління стадом. Форми збору даних.

Організація реалізації продукції. Якість м'яса і реалізаційні ціни. Стратегії збуту.

Рентабельність під час утримання свиней.

Практичне заняття 6

Визначення маржинального доходу на одиницю продукції (на племінну свиноматку, на відгодівельну свиню за різних варіантів годівлі) та беззбиткового обсягу виробництва сільськогосподарської продукції.

3.4. Організація виробництва продукції вівчарства

Стан, проблеми та перспективи розвитку вівчарства.

Система ведення галузі. Способи утримання та їх організаційно-економічне обґрунтування.

Організація відтворення стада овець. Організація праці та виробничих процесів у вівчарстві.

Організація стриження овець. Рентабельність під час утримання овець.

Організація інших галузей тваринництва. Рентабельність утримання коней.

3.5. Організація виробництва продукції птахівництва

Значення та перспективи розвитку птахівництва.

Організація виробництва на птахопідприємствах: розміщення птахопідприємства; обсяги виробництва; способи утримання птиці; організація виробництва яєць; комплектування і утримання.

Організація виробництва м'яса птиці. Виробництво органічної продукції.

Організація праці у птахівництві.

Організація реалізації продукції птахівництва, канали реалізації, контроль за її якістю та ціни реалізації. Рентабельність птахівництва.

3.6. Організація і планування виробництва кормів

Зміст, принципи організації кормової бази та організаційно-економічне обґрунтування кормових культур. Значення та завдання удосконалення організації виробництва та праці у кормовиробництві в умовах впровадження інтенсивних технологій вирощування, заготівлі, зберігання та використання кормів.

Організація польового і лукопасовищного кормовиробництва. Організація зеленого конвеєра.

Планування виробництва та використання кормів. Кормовий баланс. Особливості організації праці і матеріального стимулювання в кормовиробництві.

Практичне заняття 7

Розрахунок потреби в кормах для окремих груп тварин і на запланований обсяг продукції тваринництва. Ознайомлення із складанням балансу кормів, кормового плану.

3.7. Організація зберігання, переробки і реалізації продукції тваринництва

Організація зберігання та переробка тваринницької продукції.

Норми витрат сировини і виходу готової продукції. Стратегії збуту. Організація реалізації сільськогосподарської продукції. Канали продажу. Програми якості і маркування. Стандартизація продукції тваринництва.

Практичне заняття 8

Розрахунок витрат сировини і виходу певних видів готової продукції.

3. САМОСТІЙНА РОБОТА

Основним завданням закладів освіти на сучасному етапі розвитку суспільства є формування творчої особистості фахівця, здатного до самостійного підвищення фахового рівня, самоосвіти, креативності, інноваційної діяльності. Але вирішення цього завдання неможливе, якщо в освітньому процесі існуватиме лише передача знань від викладача до студента. Щоб залучити студента до активного здобуття знань, неоціненною є роль самостійної роботи.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
2. Ануфрієва О. Л., Пальчевська Т. Г., Лагоцька Г. М. Підприємницька діяльність. Навчальний посібник. Івано-Франківськ: «Лілея-НВ», 2014. 304 с.
3. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навчальний посібник / З. С. Варналій, Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак, Р. Р. Білик. Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.
4. Бізнес-планування: навчальний посібник / В.Ф. Гамалій, В.А. Вишневська, О.С. Хачатурян. Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 186 с.
5. Гонtareва І. В. Підприємництво: підручник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 392 с.
6. Гордієнко О.В., Рудько О.І., Кулініч О.І. Організація виробництва: навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2010. 377 с.
7. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
8. Добрава Н.В. Основи бізнесу: навчальний посібник. Одеса, 2018. 305 с.
9. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
10. Ільчук М.М., Коновал І.А. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК. Навчальний посібник. Київ: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2013. 275 с.
11. Коваленко Г. В. Економіка і бухгалтерський облік у тваринництві: конспект лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2016. 122 с.
12. Мазнев Г. Є. Бізнес-планування в аграрних формуваннях: навчальний посібник. Харків: ХНТУСГ, 2016. 272 с.
13. Олійник Т. Г. Економіка аграрного виробництва : курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2019. 105 с.
14. Організація та планування діяльності сільськогосподарських підприємств: практикум / за ред. професора І. І. Червена. Миколаїв: МНАУ, 2018. 205 с.
15. Панченко С. В., Дикань В. Л., Шраменко О. В. Підприємництво: підручник. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 241 с.
16. Петрига О. М. Економіка аграрного підприємства: навчальний посібник. Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. 498 с.
17. Планування та організація діяльності аграрного підприємства: посібник / За ред. А. І. Батіг. Київ: Аграрна освіта, 2003. 425 с.
18. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
19. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1576-XII (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>

20. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: від 15 травня 2003 року № 755-IV (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
21. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2 березня 2015 року № 222-VIII (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
22. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. №108/95-ВР (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
23. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року № 161-XIV (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>
24. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>
25. Сафонова В. Є. Основи ринкової економіки і підприємництва: підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 346 с.
26. Шелюк Л. І. Організація і планування діяльності аграрних формувань: навчально-методичний посібник з контрольними завданнями. Київ: Аграрна Освіта, 2011. 377 с.
27. <https://www.rada.gov.ua/> – Верховна Рада України
28. <https://minagro.gov.ua/> – Міністерство аграрної політики та продовольства України
29. <http://www.iae.org.ua/> – ННЦ «Інститут аграрної економіки»
30. <https://www.ukrstat.gov.ua/> – Державна служба статистики України
31. <https://nmc-vfpo.com/> – Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти»